

Ca-Nostra

* * * ANY SEGON, NÚM. 55 * * * SETMANARI POPULAR * * * INCA, 10 D'OCTUBRE DE 1908 * * *

EL MALLORQUÍ A LES ESCOLES

II

Si com deiem es una falta de sentit comú el voler fer del castellà l'únic llenguatge dels mallorquins, no deixaria de esserho casi tant, el pensar d'eliminar l'ensenyansa del castellà de la nostra educació, no tan sols ara qu'es la llengua oficial sino també el quant conseguissen l'autonomia les regions de la nostra llengua, el dia que per noltros fos l'únic idioma el propi nostre. Es més: si desgraciadament arribás un dia qu'es separassen les qu'integren l'Espanya, fins y tot llavors mos seria de tot punt necessari el coeixement del castellà. No de bades es estada tant de temps la llengua dominadora, no de bades tampoch han passat tants de setgles d'unió.

Pero si el castellà es absolutament necessari pera la nostra educació, en camvi el seu abús a dins les escoles li es un entorpiement gravíssim; tant, que molts de mestres s'han vist precisats a reduir-lo tot lo possible, y en trobarem bastants que hi expliquen o al menos fan moltes aclaracions am mallorquí a les seves explicacions castellanés.

Y es evident. Dins l'escola arcaica, l'escola dels mestres de fórmules y palmeta, poria emprarse molt el castellà, aquella instrucció memorista, adorant les parrafades llargues dites a lo papagay, s'avenien am l'us exclusiu del castellà; aquells nins que sols havien d'aprendre les paraules, tant los era ferho amb una o amb altra llengua, la sonoritat de la castellana pentura les favoria la recordació y així aprenien tota aquella fullaraca que per res los servia, sino per enlluernar una temporada les seves families; més tart y sobretot a la pagesia oblidaven aquelles centes paraules qu'havien apreses y amb elles tota la ciencia que l'escola les proporcionava.

Pero avuy no's lo matèix, la Pedagogia moderna no vol paraules, serca inculcar les idees, en lloch de ensenyar a xerrar vol qu'els nins aprenghen a pensar y per aixó exigeix que el mestre fugint lo més possible dels llibres, ensenyi per medi d'explicacions, clares, precises, sense retòriques, emprant el llenguatge més apropiat pera les intel·ligencies dels seus deixebles, abaxantse fins a ells perque millor ho puguen compendre y per aixó es necessari emprar el mallorquí per

ensenyar als mallorquins, del mateix modo qu'el castellà p'els castellans; no pot esser d'altra manera, sobretot a n-els primers anys d'escola.

Que se doni tota l'importancia que se mereix a la llengua castellana, que se la posi come l'assignatura més important, si tan se vol, pero que no servesca d'estorb a l'ensenyansa de les altres, tan necessaris o més necessaris qu'ella.

Ja sabem que lo qu'hem dit ha d'assustar a moltes persones timorates, y per cert qu'entre'ls mestres no'n falten, que d'una cosa tan sencilla, tan clara, com hem exposat, veurán sorgir horrors, els pobres patirán terriblement pensant am l'integridat de la Patria que creurán amenaçada, el fatídich espectre del separatisme, apareixerá devant sos ulls mitj closos, perque a molta gent els es impossible compendre l'Espanya sense l'imperi de la llengua castellana, com si'l catalá y el vasc no fossen tan espanyols com el castellà, com si no n'hi hagués d'estats am que se parlen distintes llengües; pero el raciocinar mos costa pena y per aixó encara vivim de paraules, no d'idees.

Si a Mallorca s'ha de treure tot el profit qu'es just esperar de l'ensenyansa, es precis emprar el mallorquí come la llengua del mestre, sobre tot als primers anys d'assistencia dels nins a l'escola; més tart, quant aquests ja coneguen bastant el castellà, se'l podrá emprar en substitució de la llengua materna; pero mentres no's fasse així, se tirarán a perdre tots els esforços del mestre y dels deixebles.

Per acabar, que ja se fa pesat: fa molts de setgles, imperava a totes les escoles d'Europa la llengua llatina, allá no hi havia més llenguatge, y molts d'esforços se necessitaren pera destronar-lo y fer dels llenguatges vulgars els llenguatges pedagògichs; avuy a Mallorca tenim lo mateix, a la nostra llengua l'han expulsada de les escoles y el castellà mos estorba l'obra educativa, com estorbava el llatí als nostres avis; als mestres mallorquins, toca lo mateix que feren els antichs educadors. Donin al mallorquí y al castellà el lloch qu'a cas cun d'ells los toca, y si aixó es impossible am lo actualment legislat, treballin per conseguirho que si no ara, més tart Mallorca y Espanya tota, los ho han d'agrahir.

Desgraciadament, no's fa res, no s'escriu res am materia pedagògica; sobretot els mestres joves no's preocupen jens; els vells viuen

pensant am sa paga, pero els joves amb alcançarlá sense molesties; no volem dir que no hi haja qualche excepció, pero poques son y lo més trist es que no les trobam entre'ls mestres més joves. Els que treballen a Mallorca pera la Pedagogia, son persones que pronte estarán amb edad de descansar. Quant arribi aquest cas ¿qui treballará pera elevar l'educació a Mallorca?

Per ara no's destría nengú.

RAYMONET.

CONTARELLA IVERNAL

— Traducció de n'Enric Diez-Canedo. —

*Cuberts de neu están montanya y pla.
(¿Sentiu esclafíls troncs adins la llar?)
Diuén que'l llop rondetja per ciutat...
(Aquesta contarella es ivernal.)*

*Cuant ses portes obría'l guardiá,
Com satjeta investí cap a ciutat
Y aquesta nit de neu y temporal
El seu lladruc a molts feya esglayar.
(¿Sentiu cruxíls troncs, cric-clac, cric-clac?)*

*P'els conglassats carrers desabrigaís
L'han vist olent, olent de qué manjar;
De fret tremola; vora un forn s'ajeu
Arrufadet; fa pò y llástima fá.
(Sentiu esclafíls troncs adins la llar?)*

*P'els finestrons guitant al animal
D'aigo bullenta'l volen escaldar,
Y èll, que s'en tem, d'un llong evita el raig
Fugint com l'esperit de satanás.
(¿Sentiu cruxíls troncs, cric-clac, cric-clac?)*

*Ja surten a cassarlo homós armats
Y darrera ells la turba de vilans
Porucs a qui la por los vá a aidar,
Corre qui corre'l llop per dins ciutat.
(¿Sentiu quins esclafits adins la llar?)*

*Sembla a cad'ull tenir tot un volcá;
Lluir se veuen sos aguts caxals
Cuant mostra'l pet tot arrevenirat,
Correns farest d'un cap á s'altre cap.
(¿Sentiu cruxíls troncs, cric-clac, cric-clac?)*

*D'una pedrada'l viren ranquetjant
Y encara salta am forsa agílidaí.
Si amb pols segur se li despara un dard
Se clava en terra, y èll sols no'n fá cas.
(¿Sentiu quins esclafits adins la llar?)*

El llop corre qui corre per ciutat

*Y derrer ell els més valents vilans.
Cercant refugi, al temple s'ha aficat
Ment'els faèls baix de sa volta estàn.
(¿Sentiu cruxí'ls troncs, cric-clac, cric-clac?)*

*S'atura en mitx del àmbit, baix l'altar
Ficsant sos ulls de fòc sobre l'Abat
Qui, diguent missa, el Sant Anyel de pau
A tot lo poble vā a mostrā'n ses mans.
(¿Sentiu quins esclafits adins la llar?)*

*Més quant, humil el poble, l va a adorar
El llop s'acopa mut tot tremolant
Y cau en sec. . . . Llavors s'alsa'scapat
Y fuig brunyint com si fos un llamp.
(¿Sentiu cruxí'ls troncs, cric-clac, cric-clac?)*

*Per fl's rendeix. Sens forsa encorralat;
Sa llengo penja. Espira pantatjant
Sobre la neu. Ja més no s'alserā
Pues l'escortera'l poble sens pietat.
(¿Sentiu quins esclafits adins la llar?)*

*Tot s'aquieta. Neu. Sicenci. Pau. . . .
Ja no'spiretja'l foc de dins la llar . . . .
Per tot blanquetja la montanya y pla. . . .*

(Aquesta contarella es ivernal. . .)

Diada de Sant Francesch de l'auy 1908.
(Cumplintne 65.)

B. FERRÀ

CONTRA UNA LLEY PERJUDICIAL

V.

SI NO HI HAGUÉS LLEI D'ALCOOLS

Per altra part haurien de tenir en compte els governants y polítichs les conseqüències que portā pera nostra agricultura el que existeixi o no una llei d'alcools sobre els vins.

Sense llei d'alcools pera'ls productes de la vinya, aleshores en tots els pobles hi hauria alambins, aont els petits culliters podrien portar els vins a cremar o destilar en els anys d'abundosa cullita y quan els vins fossin de baixa qualitat o se'ls captrenquessin.

En totes les posesions hi hauria com abans, un alambí ab el mateix objecte, doncs hi ha que tenir en compte que l'alambí representa pera nostra viticultura el «regulador dels preus» dels anys de pona cullita ab els de cullita escassa, l'«acumulador» de les cullites quan aquestes per la dificultat de venta deuen encabirse y guardarse pera passar d'anys de preus baixos als de preus elevats; es la «válvula de seguretat» pera que l'excés de cullita no forsi l'enviliment dels preus; es la «seguretat pel viticultor, de que no se li malmetrā'l vi y que no tindrā de tirar-lo per havérseli captrenecat o agrejat.

Sense llei d'alcools pera el vi, l'alambí funcionarā ab tota llibertat al camp, se treballarā al hivern, se cremarā la llenya del bosc, se donarā jornals als obrers al hivern quan tenen d'emigrar, se farā per consegüent més facil la vida rural y la vinya podrā esser conrada en comarca aont les dificultats de les

comunicacions y dels transports; fan imposible el cultiu de productes que com el vi tenen molt pes y poc preu, mentres que convertintlo en alcohol se fa posible dit cultiu.

VI.

AB LLEIS D'ALCOOLS

En camvi ab llei d'alcools sobre els productes de la vinya, aleshores sols tendran alambí els destiladors de mala fé, els que vulguin defraudar a l'Estat, els detallistes y taverners que destilarā cada dia a casa seva, pera les necessitats de sa clientela, sense pagar res a l'Estat y per fi tots els consumidors y particulars, que tenint un petit Salleron a sa disposició vulguin produir diariament l'alcohol d'aiguarent necessari al consum, sense pagar res a l'Estat ab perjudici de aquest y dels viticultors que tendran de donar, com succeeix ara, la verema a vil preu, doncs no poguentlo destilar ells per les traves de la llei d'alcools deuen cedir la verema al preu que volen eis compradors sense conciencia.

El problema, en fi, es aquest; o la destilació lliure y al camp en benefici de tots, o llei d'alcools pera que sols puguin lucrar els defraudadors, els consumidors que evadeixin l'impost y se destili clandestinament en les ciutats.

VII.

LA CAMPANYA ACTUAL

Veig que som massa llarg y don fi en aquesta conversa; en el Parlament pens exposar altres punts de vista d'aquesta qüestió.

En quant a la campanya empresa que tendrá digne coronament a Reus, crec que tendrá un resultat en extrem beneficiós pera tots, el de establir una estreta solidaritat de tots els interessos vitícoles d'Espanya, doncs estic segur que tots a una comprendrem que nostra sola salvació está en que triomfi l'aspiració que avui es sols de Catalunya, de que s'ha de derogar la llei d'alcools, que deu establirse la lliure destilació dels productes de la vinya, pera que tots els pobles tenguin sa fàbrica, y totes les posesions l'alambí sempre a punt de funcionar.

Aixó es lo que'ns hem de esforçar a conseguir, y sens dupte ho assolirem si hi ha unió y germanor entre tots y ens guía la mateixa idea filla d'una arrelada convicció fonamentada per la raó y la justícia.»

**

Aquestes son les manifestacions fetes pe'l Diputat á Corts Sr. Girona. Ja ho veuen els viticultors mallorquins lo que's pensa a Catalunya, quant ells están inactius, com si no heu fosen conradors de vinya.

Mallorca es una comarca aont la viticultura s'ha estesa els derrers anys, invertintse ab la plantació de vinyes molts y grans capitals. ¿Que pensen fer els Diputats á Corts y Senadors per Mallorca devant sa crisis vitícola qu'aquí reina? Els seus electors judicarā els seus actes.

**

Escrites aquestes retxes, mos enteram, pe'ls partes que publiquen els diaris, de que els Diputats y Senadors de Solidaritat Catalana,

en la reunió que tengueren s'altre dia pera tractar de la propera campanya legislativa, acordaren després de llarga y minuciosa discussió: demanar a les Corts la derogació de la llei vigent d'alcools y que la nova llei que l'ha de substituir se fundí en la lliure destilació dels vins.

Aquesta proposta (qu'está d'acort ab les opinions del Sr. Girona) l'havia feta abans la Federació Agrícola Catalana-Balear á Solidaritat y aquesta poderosa minoria l'ha acceptada.

Ben aviat veuríem abolida la gravosa llei d'alcools, si tots els representants a Corts de comarques vitícoles s'adherissen a la proposició que presentarā els solidaris. Que hu vegem va dir el cego.

EL LLOP

Y LA RATA-PINYADA

Una vegada succehí qu'una rata-pinyada volant volant va anar a caure mitx atontada sobre un llop adormit.

Aquest l'agafā y volía devorarla.

La rata-pinyada am greus llástimes li demanā la llibertat.

—Bono,—digué'l llop, t'amollaré pero am condició de que'm dirás perquè voltros estau sempre alegres y joguineres y jo me fastidiy sempre, mentres voltros volau jugant sempre seguit.

Y digué la rata-pinyada.

—M'assustes, no m'atrevesch a conversar. Deixam volar y en esser al niu t'ho diré.

Axis ho fé el llop y quant la rata-pinyada se vegé lliure, li digué:

—Te fastidies sempre perque ets dolent, perque la crueltat seca ton cor. Noltres tot temps estam alegres perque som bons, perque no feim mal a ningú.

T.

Coses que passen

Les primeres notícies qu'ens arribaren de La Asamblea de la Buena Prensa celebrada a Saragossa, mos feren l'efecte d'una gran batalla decisiva, perduda pels nostros, sense esperansa de reivindicació, causantnos un gressim disgust.

¡Lo qu'es una mala informació!

Però després reberem la premsa catòlica que mos alegrā ferm, al lletgir que'n dita Asamblea s'han presentades nombroses y lluminosíssimes memories, que se pronunciaren discursos magistrals y que, si varen esser fogosos alguns, propis de la rassa llatina, prou s'hi sentí la veu de la serenitat y raciocini que acordā trascendentals conclusions per la bona marxa de la premsa catòlica.

La premsa no adherida té un gran afany en fer veure qu'es estat un gran fracás, y per les seues propies paraules porem colletgir quines son les seues conveniencies.

Aquí tenim el Sr. Torrandell de «La Almudayna» que pareix que hu sab ab pedres menudes, segons diu, d'un sacerdot que va assistir a totes les seccions públiques y privades.

Glosem algunes de les seues paraules.
Fui de mala gana, (a l'Assamblea, diu el

sacerdot), pero fui por temor de que en cualquier momento tomaran un acuerdo de aquellos más absurdos.

Que bufes!!

Molta importància se dona a ell meteix el sacerdot real, o fabulós, d'en Torrandell, y ben poc favor fa, y ben poca confiança té en la cordura de molts eminents Prelats, doctes eclesiàstics, prestigiosos catedràtics y escriptors insignes qu'assistiren als actes de la Assambla.

Però que no's queix, que no sortí tant malament com ell se pensava: temia a n-els acorts desgavellats y no s'en prengué cap. ¿Seria gràcies a la seua intervenció?

—¡Pobres obispos! ¿para que meterse en esos fregados? He aquí las consecuencias. Que vol dir? ¿Els bisbes no s'han de posar amb la premsa qu'es la qui persegueix o defensa la Iglesia? Amb aquesta premsa qu'en el orde de les idees es la qui forma l'opinió cristiana o anticristiana? Això's lo que's voldria, qu'els bisbes no autorissassen ab los seus actes a la premsa catòlica.

Mos diu el articulista, que tres Srs. bisbes formen la ponència per fundar una agencia catòlic-telegràfica, però, com això es una qüestió industrial, d'homes de negoci, suposa que no se farà res pràctic; lo mateix que si els ministres de la Iglesia catòlica no haguessen duit a efecte grans empreses materials a benefici de l'humanitat.

—Los únicos que pueden, y deben declarar la catolicidad de un periódico son los señores obispos. Hé aquí parte de su misión; digan lo que quieran todos los congresos del mundo.

Pero bono... ¿en que quedam? ¿aná o no a la Assambla l'amic sacerdot d'en Torrandell? Si hey va anar, sabria que s'acordá y ratificá lo dispost a la primera Assambla de la Bona Premsa, celebrada en Sevilla, especialment lo que se refereix a la sumissió a n-els bisbes y al règim de la censura eclesiàstica.

**

Amb un altre article, publicat també per «La Almudayna», ens dona conte el Sr. Torrandell del homenatge que alguns elements lliberals han oferit a n'en Gabriel Alomar, diguent nos que «El Poble Catalá» l'anomena *insigne maestro, adocrinador genial de las nuevas generaciones catalanas*.

Lliguem caps.

Un eminent catòlic de Catalunya no fa molt que mos deya: «El Poble Catalá» no hauria sigut condemnat per la Iglesia si no fos estat per un mallorquí (n'Alomar) y un altre qui no hu es, que hi escriuen.

Ara si «La Almudayna» y el Sr. Torrandell están conforme amb les idees del *adocrinador genial de las nuevas generaciones catalanas* de «El Poble Catalá», quines doctrines son estades condemnades al menos per quatre bisbes, no's estrany que demostrin tírria a l'Assambla de la Bona Premsa que lluita a un camp molt diferent.

**

Segons lletgim a n-els diaris catalans, el Sr. Governador de Tarragona, pera evitá disgusts als lerroixistes, prohibí que se ballas-

sen sardanes; però el -Ministre, després de parlarli los diputats solidaris, li maná que les deixás ballar.

Prenguin nota els anti-sardanistes mallorquins.

**

La darrera paraula.—El setmanari de les males olors segueix fentnos propaganda. A n-el terrer baixíssim en que aqueix paperot sosté les polèmiques, la dignitat ens priva de baixarhi. Deixemlo, idò, que s'escupi damunt y que segueisca maniobrant dins el fanc entre l'admiració de lo més plebèu, degradat y incult del nostro públic.

Noltros, per acabar, no més volem deixar ben consignada una cosa, y es que quant, vencent grans repugnancies, ens ocupárem d'aquest paper, que ni tan sols hem volgut anomenar, no era per desafiarnos amb ell a dir grosseries y arrieses—bé sabiem que mos guanyaria,—sinó per donar un crit d'alerta a certa bona gent que sols hi veyá, com en tot setmanari mallorquí, un passatemp inofensiu. A l'hora d'ara, ja sap tothom qui ho vol sobre, que's tracta d'un paper sense conciencia, a vegades més que pornogràfic, que viu damunt l'esquena dels ignorants, explotant la murmuració, la difamació y la calumnia.

Per conseguint, no importa ja que'n tornem dir res més. De noltros, no volem sobre tan sols lo qu'ell en diga, perque cap persona honrada y de sentit comú li farà cas.

CORRESPONDENCIA

Sr. D. T. A.—Pot enviar els treballs literaris quant vulga.

Sr. D. M. C.—Si té algun amic literat a Palma, li fassa corregir els seus originals que noltros tenim massa feines.

Un entusiasta de CA-NOSTRA.—Gracies pel seu avis, així ja hu teniem pensat.

Maximiliá—Rebuts originals. Mil mercès Sr. D. A. P.—Poreu enviar l'import de la suscripció en saguells de correu.

Sr. D. Ll. C.—Entesos. Sereu servits.

R. P. J. P.—Es un consol el veure que nostres modestos esforços son regoneguts per persones de tanta autoritat moral com la de vostés, animantnos en llurs paraules encoratjadores a seguir avant ab nostres campanyes patriòtiques.

Noves d'Inca

—Está per acabar la veremada. Els preus de la verema no han pujat gens y apesar d'esser baxíssims la demanda es estada poca. Sabem de propietaris d'aquest terme que cansants d'oferir la seua verema a n-els fabricants de ví, qui la refuaven, les acabaren per dir: preniula, la pagareu axí com voldreu.

En canvi, els metexos vinaters han comprat gran quantitat de verema, no tant bona, a altres pobles, hagent de pagar ells els gastos de transport.

De cada dia mos anam convensent qu'aquí, salvo rares excepcions, no hi ha regionalisme, sino materialisme.

—Traduim d'una informació que publica la «Gaceta de Mallorca» de son corresponsal d'aquesta ciutat:

«Els propietaris de la fàbrica d'electricitat del Gorch-Blau y el de la d'Alaró han concertat y firmat un contracte, en virtut del que, el darrer senyor s'obliga a suministrar

als primers el fluit o forsa eléctrica que necessitin durant l'estiu y demés dies de l'any en que la fàbrica del Gorch-Blau no puga marxar.»

«Gracies al contracte fet pe'ls senyors Bibiloni y Companyia, el servici de llum eléctrica en aquesta ciutat será desd'are permanent, acabant d'una vegada les interrupcions que tenia; doncs l'electricitat d'Alaró substituirá, quant sia precis, a la que mos arriba de la serralada propera»

«Ab lo esmentat objecte s'han posat ja bastants de palos de la nova llinia qu'unirà la fàbrica alaronera ab la llinia de la del Gorch-Blau»

«Mos han dit que l'amo de la fàbrica d'Alaró té el projecte d'instalar, dins breu temps, la llum eléctrica en la vehinada y sanitosa vila de Lloseta. Sos moradors es segú qu'estarian contents de tan utilísima millora.»

—Dijous se fe una crida bastant xocant.

D'orde del Sr. Governador se feya sobre al públic que vendria un inspector que recorria les tendes y botigues per visurá els seus pesos y mesures. Un graciós la interpretá d'aquesta manera: «Lladres y estafadors estau alerta que vé la guardia civil.»

Però ¿que no poria esser un enginyer de l'Autoritat per posar dins la legalitat als botiguers sense enviar l'inspector? De totes maneres convé sempre estar dins la Lley, per quant li vengá bé enviar el seu inspector eternal l'Autoritat Divina que no la poren enganjar.

—Es tornat a Mallorca precedent de Barcelona nostre colaborador y amic D. Miquel Ferrá. Sia benvengut.

—Ja havíem entrat en premsa, la setmana anterior, quant ens arribá la noticia qu'acabava de morir el jove comerciant D. Bernat Mora.

Es mort víctima de malaltia fulminant després de rebuts els sants sacraments.

Deu lo tenga en la gloria

—Ahir de bell de dia no's poria passar per la plassa Major, tanta era la pudorada pestilenta que delitava els sentits humans a n-el centre de nostra urbanizada ciutat. Averiguat d'ont sortien les oloretes resultá esser d'una faverna del carrer Major que treyen fems, que pel baf que donaven, pareixien que duien totes les pestes, gotes y blasfemies que poguessen haver tirat durant l'any dins aquell establiment. Hi va anar el municipal, però ca... ¿que devien tenir bo en so Batle?

—En el teatre del Centro diumenge posaren en escena la sarsuela «Marina.» Pareix qu'els actors ho feren molt malament.

BOLLETÍ COMERCIAL

Preus que retgiren dijous passat:

			pessetes
Bessó.	el quintá de	0000 a	68'50
Blat novell.	la cortera de	17'00 a	18'50
Xeixa id.	id. de	17'00 a	19'00
Ordi mallorquí.	id. de	09'50 a	11'00
Ordi foraster.	id.	a	09'75
Sivada.	id.	a	09'00
Ídem. forastera.	id.	a	06'50
Faves cuitores.	id.	a	20'00
Ídem ordinaries.	id.	a	18'50
Ídem pel bestia.	id.	a	17'50
Blat de les Indies	id.	a	15'00
Ciurons.	id.	a	21'00
Fesols.	id.	a	29'50
Monjetes de confit	id.	a	50'00
Ídem blanques.	id.	a	36'00
Figues seques	id.	a	12'00
Porcs grassos	s'arropa	a	11'50
Safrá	s'unsa	a	02'75
Gallines	sa tersa	a	00'00

Escapulons

CONSELL SALVADOR.—L'immortal Windthorst dirigintse als catòlics els-e deya:

«Feis tot lo que vulgueu en pro de la causa catòlica; edificau iglesies, fundau convents formau cìrcols y associacions; tot això no vos donarà'l triomf, si vos oblidau de lo principal, que's la premsa catòlica.

«Sens ella son en va els vostres treballs y inútils vostres esforços; ab ella ho conseguireu tot, tot.

«El catòlic que no protegeix a sa premsa pot ser devot, si, però no està a l'altura de la època. Se sembla a un pagès que avuy conra la terra segons els mètodes emprats en temps llunyans.

NOU PLAS.—El ministre de la Guerra, en vista de la sollicitut feta per una comissió de pares de familia, ha prorrogat fins a fi d'any, el plas pera la redempció del servici militar.

L'AGRICULTURA A ESPANYA.—Les dades que a continuació publicam posen de relleu la trista situació y atrás de l'agricultura a Espanya.

Cada hectàrea de terré produeix a Espanya de cinc a set hectòlitres de blat; a França, 20 y a Bèlgica 22.

Els grans que's produeixen avuy es produïen ja fa deu anys, per consegüent res hem avençat.

Alemanya produeix 300 milions de kilos de blat y 520 de civada, més que ara fá 15 anys.

Mentres Alemanya ha consumit 500.000 tonelades de nitrat de sosa, França 216.083 y Bèlgica 155.000, Espanya n'ha consumit sols 10.000!

A Espanya, de 50.704.600 hectàrees de estenció que té la nostra terra, dos milions y mitj es dediquen al cultiu, set milions a boses y vint milions estant incultivats.

¿Y ab l'agricultura tan abandonada pot anar bé Espanya?

DEL BEAT ORIOL.—A Barcelona baix la presidencia del Excm. Sr. Cardenal Casañas y assistencia del Rvnt. D. Benjamí Miñana Director del Colegi Espanyol de Roma, foren reconegudes les reliquies del Beat Oriol que's guarden en la Iglesia del Pi.

Seguint les formalitats de rúbrica, se feu l'acte reconexentse els restes del Beat, aixís com de la Urna que'ls-e guarda.

Aquest acte fonc ordenat per la Sagrada Congregació, en mèrits del espedient de canonisació que se segueix.

Algunes reliquies foren separades per esser duites cap a Roma aixís com l'Acta de la investigació feta.

PER LA CIVILISACIÓ.—El Govern argentí ha resolt accedir a la sollicitut a Fray Pere Iturralde, cedint nous terrers a la colonisació, en sa Missió *Formosa* (haco).

Axís els frares franciscans, del que es comissari Fray Iturralde, podran establir altres colonies d'indis, com les ja establertes, aont se'ls ensenya la religió del Christ al ensemps que s'els instrueix en les escoles y s'els ensenya un ofici, principalment la agricultura.

Qui havia de dir que aquests frares d'habit tant antipatic y que tant *atreu* les pedres dels civilisats sectaris fessin aquestes coses y fossin la vanguardia del progrés y de la civilisació.

Entreteniments

Solucions als passa-temps del número cinquanta tres:

Tarjeta.—Gabriel Maura.

Xarada.—Madona.

Fuga de vocals:

Me vatx casá a no veure
ben malament me sortí;
no sap pastá ni cosí
y es afectada de beure.

Intrínquis.—Molsa.

Semblanses.—1.ª en que fan vase: 2.ª en que tenen torre; 3.ª en que tenen grans.
Endevinaya.—Un texidó.

TRECNA CLOQUES

AAA G II L M N OO R U

Amb aquestes lletres ben combinades formar el nom y llinatge d'un poeta mallorquí.

ES CAPITÁ ARANYA.

XARADA

Animal *primera*
un article la *dos*,
del TOT estic gojós
que n'es molt alegra.

CLAVALLET

PREGUNTES

¿Per qui y quant foren inventats els molins de vent?

¿Per qui y quant foren descubertes les notes musicals?

¿Aont y quant comensaren els homos a usar les primeres perruques?

UN ANTIQUARI.

FUGA DE VOCALS

. n . t . mps q . . nt j . . r . . tl . t
t . t l . q . . m . d . . n cr . . . ,
v . l m . s r . b . . n . . v . . .
q . . n . d . n . s . ns . d . t .

UNES SITRIERES.

TRIANGUL DE PARAULES

.....

.....

.....

.....

Sustituiu aquests punts per lletres de modo que diguen:

1. Una cosa que venen a Inca y a altres parts.
2. Un abric que se posen les dones y qualqu'home.
3. Cosa de picapedrers.
4. Temps de verb.
5. Cosa de posesions.
6. Una consonant.

EL MOKRI.

ENDEVINAYA

Voltros qui correu el món
no'm sabrieu explicá,
¿quin bon animal será
de Mallorca lo més cá
encara que se mos don?

L'AMO'N.RAFEL.

Anuncis

Casa venal.

N'HI HA UNA MOLT GRAN EN EL CARRER DE MALLORCA, CONFRONTANT A DOS CARRERS.

EN AQUESTA IMPRENTA NE DONARAN RAÓ.

ALMACENES SAN JOSÉ DE Ignacio Figuerola

BRONDO 7-9-11 ESQUINA BORNE

LENCERÍA, LANERÍA, GÉNEROS DE PUNTO, BISUTERÍA, NOVEDADES SASTRERÍA Y CAMISERÍA LA CASA MEJOR SURTIDA, LA MÁS BARATA.

PRECIO FIJO

NUEVO DICCIONARIO

ENCICLOPÉDICO

Comprende doble número de voces que el de la Academia (casi integro el gran Diccionario del doctor Rodríguez Navas); tiene 1.700 páginas con diez millones de letras, miles de grabados, cientos de láminas enciclopédicas, cientos de mapas, de retratos y cuadros en colores, formando un grueso volumen en octavo mayor, lujosamente impreso y sólidamente encuadernado en tela inglesa con planchas á volante, y sólo cuesta el precio invésimil de ocho pesetas.

De la «Gaceta de Mallorca»

AQUEST DICCIONARI SE TROBA VENAL EN NOSTRA LLIBRERÍA, MALLORCA, 1, INCA.

Temas

PARA TRADUCIR AL CASTELLANO

LOS NIÑOS Y NIÑAS

DE LAS ESCUELAS ELEMENTALES

POR

ANTONIO M.ª PEÑA

Se ven en nostra Llibrería Mallorca, 1, Inca.

Recomenam a n-els nostres amichs y suscriptors l'extens y variat assolit en tota classe d'articles para SENYORA que acaba de rebre per aquesta primavera y temporada d'ivern,

LAS MONJAS

Aquesta casa conte també una gran existencia de ROBA BLANCA de fil y cotó totes amplaries, CATIFES, LLENSOLS, TOVALLOLES, FLESADES, COBRELLITS, MANTALARIES BANOVES de color y blanques.

Els articles NEGRES d'aquesta casa no's tornen may lletjos, son garantits.

Casa de confianza que ven a preus molt reduits.

LAS MONJAS

Carlos Alabern.

PALMA MALLORCA

En aquesta imprenta se necessita un atlo que sapia un poc de lletra y sia viu com una centella.